

اخلاق حرفه ای معلم از دیدگاه اسلام

شهین علی اکبری دهکردی

مدرس دانشگاه فرهنگیان

سرشناسه	: علی اکبری دهکردی، شهین، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: اخلاق حرفه‌ای معلم از دیدگاه اسلام/ شهین علی اکبری دهکردی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات اساتید دانشگاه: یاد عارف: به‌آوران، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۰ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۹-۳۳-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: معلمان -- اخلاق حرفه‌ای -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Teachers -- Professional ethics -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: معلمان -- روابط با شاگردان -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: relationships -- Religious aspects -- Teacher-student -- Islam
موضوع	: اسلام و آموزش و پرورش
موضوع	: ۱۳۹۶ Islamic education
رده‌بندی کنگره	: الف/ع/۴/۳BP۲۵۴
رده‌بندی دیویی	: ۷/۶۰۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۴۱۰۵

اخلاق حرفه‌ای معلم از دیدگاه اسلام

مولف: شهین علی اکبری دهکردی

ناشر: انتشارات اساتید دانشگاه

ناشر همکار: انتشارات یاد عارف - به‌آوران

سال چاپ و نوبت چاپ: اول پاییز ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۳۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۹-۳۳-۱

تلفن انتشارات: ۰۲۱-۶۶۴۰۱۸۷۸-۶۶۴۰۵۰۷۳-۰۹۱۲۴۳۴۲۷۴۱ همراه

مجموعه دروس تعلیم و تربیت اسلامی بخشی از برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان می باشد و یکی از علل تمایز این دانشگاه از سایر دانشگاههای کشور است. و از جمله این دروس درس اخلاق حرفه ای معلم با تأکید بر حقوق و تکالیف اسلامی می باشد که سرفصل ها و منابع پیشنهادی آن از طرف کار گروه تخصصی اعلام شده است.

این حقیر با توجه به تنوع منابع و سرفصل اعلام شده در این کتاب سعی نموده ام با استفاده از منابع پیشنهادی و منابع دیگر مطالب را جمع آوری کنم.

لازم می دانم اعلام کنم از کتابهای اخلاق اسلامی (احمد دیلمی) آداب تعلیم و تعلم در اسلام (حجتی کرمانی)، آموزش مفاهیم دینی با ریکرد روانشناسی (ناصر باهنر) و منابع متعدد دیگر استفاده شده است.

منتظر نظرات ارزشمند اساتید می باشم.

با تشکر

شهین علی اکبری

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۴	پیشگفتار :
۱۳	مقدمه :
۱۵	بخش اول: اخلاق و اخلاق حرفه ای
۱۵	فصل اول: اخلاق
۱۶	معناشناسی اخلاق و علم اخلاق
۱۶	انواع پژوهشهای اخلاقی
۱۹	اهمیت و ضرورت علم اخلاق :
۲۱	تعریف علم اخلاق :
۲۳	اخلاق از دیدگاه قرآن :
۲۴	اخلاق از دیدگاه احادیث :
۲۷	اخلاق در کلام امام خمینی (ره)
۲۷	هنجار و اخلاق :
۲۸	مهم ترین هنجارهای اجتماعی :
۲۹	تفاوت اخلاق و رسوم و هنجار اجتماعی :
۳۲	مفهوم اخلاق حرفه ای
۳۳	ویژگی های اخلاق حرفه ای

۳۵	 ضرورت ترویج اخلاق حرفه ای در سازمان ها
۳۵	 وظایف مدیران در اخلاقی کردن سازمان
۳۶	 عوامل روان شناختی مرتبط با اخلاق کار :
۳۶	 ضمانت اجرای رعایت قواعد اخلاق حرفه ای در مؤسسات تجاری و ادارات
۳۷	 مشکلات و موانع اخلاقی حرفه ای
۳۷	 غفلت از عوامل تأثیرگذار بر اخلاق حرفه ای
۳۸	 تحویلی نگری :
۳۹	 راهکارهای نهادینه کردن اخلاق حرفه ای در سازمانها
۴۹	 بخش دوم: آداب و وظایف مشترک معلم و شاگرد
۴۹	 فصل اول آداب و وظایف معلم و شاگرد نسبت با خود
۵۰	 ۱- ضرورت و لزوم اخلاص و پاکسازی نیت
۵۱	 ۲- عمل به علم- یا- لزوم هماهنگی رفتار معلم و شاگرد با علم، آگاهی آنها
۵۲	 ۳- بکار بستن علم، و توجه و توکل به خدا، و برخورداری از جهت یابی و حیح (توکل)
۵۳	 ۴- حسن خلق و فروتنی و کوشش در تکمیل نفس
۵۶	 ۵- عفت نفس و علو همت
۵۶	 ۶- قیام به وظایف و شعائر دینی و تأدب به موازین اخلاقی
۵۹	 فصل دوم: آداب و وظایف معلم و شاگرد در درس و سایر اشتغالات
۶۰	 ۱- مداومت و استمرار بحث و اشتغالات علمی

- ۲- خودداری از مرء و جدال و ستیزه جویی در بحث ۶۰
- ۳- نباید از یادگیری و تحصیل علم و آگاهی در هیچ شرایطی استنکاف نمود ۶۱
- ۴- انعطاف و تسلیم بودن در برابر حق ۶۲
- ۵- آمادگی قبلی معلم و شاگرد برای درس ۶۳
- ۶- رعایت نظافت و پاکیزگی، و لزوم آراستن ظاهر ۶۴
- فصل سوم: آداب و وظایف ویژه معلم نسبت به خود ۶۵
- آداب او با خویشین: ۶۶
- ۱- احتراز صلاحیت و شایستگی به امر تعلیم ۶۶
- ۲- حفظ حیثیات و شئون علم و دانش ۶۶
- ۳- بهکار گرفتن علم ۶۷
- ۴- حسن خلق و فروتنی ۶۸
- ۵- دریغ نورزیدن از تعلیم علم ۶۸
- ۶- کوشش در بذل و اعطا و انفاق علم ۶۹
- ۷- احتراز از مواضع تهمت و لزوم هماهنگی رفتار و گفتار معلم ۷۰
- ۸- شهادت معلم در اظهار حق، و جلوگیری از تخلف ۷۱
- بخش سوم: آداب و وظایف ویژه معلم با شاگردان و دانشجویان: ۷۳
- فصل اول: رابطه ی استاد و دانشجو ۷۳
- ۱- ایجاد خلوص نیت در شاگردان ۷۴

ایجاد خلوص نیت در شاگردان - یا - اعلام امکان وصول به مقام والای علمی در سایه

ایمان ۷۴

۲- تشویق ۷۴

تشویق - یا - ایجاد شوق و دل‌بستگی به علم و دانش در شاگردان ۷۴

۳- لزوم مواسات و دلسوزی معلم نسبت به شاگردان ۷۵

۴- استفاده از دست‌های مختلف تنبیه برای منع از تخلف شاگردان . عامل لطف و محبت از

مؤثرترین عوامل تعلیم و تربیت است ۷۵

۵- فروتنی و نرمش معلم نسبت به شاگردان ۷۶

۶- تفقد از احوال دانشجویان ۷۷

تفقد از احوال دانشجویان - یا وظیفه معلم در صورت غیبت شاگرد از جلسه درس ۷۷

۷- اطلاع از نام و مشخصات شاگرد : ۷۷

۸- القاء مطالب علمی باید در خور استعداد شاگردان باشد ۷۸

۹- تفهیم ترتب و تسلسل منطقی اشتغالات دینی و علمی به شاگردان ۷۸

۱۰- کوشش در تقریب مطالب به ذهن شاگردان و رعایت استعداد آنها ۷۹

۱۱- ذکر ضوابط و قواعد کلی علوم ضمن تدریس آنها ۷۹

۱۲- تشویق شاگردان به اشتغالات علمی و تحریص بر تکرار دروس و آزمایش هوش و

استعداد آنها ۸۰

۱۳- طرح مسائل دقیق و پرسش کردن از شاگردان و آزمایش هوش ۸۱

- ۱۴- احترام به شخصیت شاگرد و اعتراف به اهمیت افکار او ۸۱
- ۱۵- رعایت مساوات در التفات و محبت به شاگردان ۸۲
- ۱۶- رعایت نوبت شاگردان زیاد در شروع به تدریس ۸۳
- ۱۷- رعایت امتیاز استعداد و تفاوت‌های هوش شاگردان ۸۳
- ۱۸- عدم تقبیح علمی که معلم در آن تخصص ندارد ۸۳
- ۱۹- ارساد شاگردان به معلمان شایسته ۸۴
- ۲۰- آماده ساختن و معرفی معلمان لایق برای جامعه ۸۴
- فصل دوم: آداب و وظائف ریژه علم در امر تدریس و جلسه درس ۸۷
- ۱- آراستن و پیراستن ظاهر به منظور تامل از مقام علم و دانش ۸۸
- ۲- دعا و حفظ همبستگی معلم با خدا در عین شروع به انجام وظیفه ۸۸
- ۳- ادامه و استمرار این همبستگی با خدا برای ترقی در درس ۸۹
- ۴- جدی بودن معلم و حفظ وقار ۹۰
- ۵- محبت به شاگردان ۹۰
- ۶- تلاوت قرآن و خواندن دعا قبل از تدریس ۹۱
- ۷- استفاده از بهترین قواعد و روش تدریس و تفهیم ۹۱
- ۸- رعایت اعتدال و اقتصاد در بیان و توضیح مطالب ۹۲
- ۹- فضای آزاد ۹۲
- توجه به فضای جلسه درس - یا - جلسه درس و اهمیت هوای آزاد ۹۲

- ۱۰- رعایت تناسب صدا با محیط درس ۹۳
- ۱۱- ایجاد انضباط و حس مسئولیت اخلاقی در شاگردان ۹۳
- ۱۲- محبت و التفات معلم و گشاده روئی او نسبت به شاگرد تازه وارد ۹۴
- ۱۳- اعتراف به عجز و ناتوانی در مسائلی که بدانها احاطه ندارد ۹۴
- ۱۴- تذکر لغزش و اشتباه، قبل از پایان یافتن درس ۹۴
- بخش چهارم: مدرسه ۹۷
- فصل اول: مدرسه به مثابه سازمان اخلاقی ۹۷
- سازمان های تربیتی : ۹۸
- وظایف و اخلاق سازمان تربیتی در قبال معلمان و کارکنان : ۱۰۰
- وظایف و اخلاق سازمان تربیتی در قبال دانش آموزان : ۱۰۱
- مدرسه و تکوین شخصیت کودکان و نوجوانان : ۱۰۲
- نقش مدرسه در انتقال ارزشها : ۱۰۴
- فصل دوم: معلم جایگاه معلم در قرآن و سنت ۱۰۷
- «جایگاه معلم در سنت و سیره پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع)»: ۱۰۹
- معلم و دانش آموزان : ۱۱۲
- ۱- عوامل جذب دانش آموز ۱۱۳
- چند نکته پیرامون نحوه برخورد با دانش آموز ۱۱۷
- ۲- معلم موفق از دیدگاه علی (ع) ۱۲۱

- شیوه های آموزش مسائل اخلاق : ۱۲۲.....
- ویژگی های معلم در انجام وظایف حرفه ای اش : ۱۲۴.....
- راه کارهای حفظ نظم در کلاس درس : ۱۲۷.....
۱. تدوین استانداردها یا قواعد ۱۲۷.....
۲. جذاب و متنوع کردن درس ۱۲۸.....
۳. مفرق و لذت بخش کردن یادگیری ۱۲۸.....
۴. نشان دادن علاقه و حسن دوستی به دانش آموزان ۱۲۸.....
۵. تأکید بر روی نکات مثبت ۱۲۹.....
۶. توانمندسازی دانش آموزان رای با گیری ۱۲۹.....
۷. پرهیز از تنبیه گروهی ۱۲۹.....
۸. پرهیز از به مسخره گرفتن و دست انداختن دانش آموزان ۱۲۹.....
۹. عدم استفاده از نمره برای تهدید ۱۳۰.....
۱۰. کسب آگاهی از پیش زمینه های دانش آموزان ۱۳۰.....
۱۱. استفاده از والدین برای کاستن از بدرفتاری ۱۳۰.....
۱۲. پرورش فنون تدریس و فنون ایجاد انضباط ۱۳۱.....
۱۳. عدم ارائه تکلیف درسی به عنوان عامل تنبیهی ۱۳۱.....
۱۴. کمک گرفتن از مدیر، پیش از آنکه رشته کنترل انضباط از دست برود ۱۳۱.....
- راه کارهای نمره دادن : ۱۳۲.....

نکاتی در مورد رابطه معلم با والدین ، همکاران و دانش آموزان : ۱۳۳

جامعه محلی ۱۳۷

www.ketab.ir

انسان در زندگی با فراز و نشیب های فراوان روبرو می شود که یکی از آنها انتخاب شغل است و کسانی که شغل معلمی را برمی گزینند در واقع پیرو انبیاء هستند و رسالتی بی نظیر دارند.

شهید رجایی در این مورد گفته اند :

(معلمی شغل نیست ، معلمی عشق است ؛

اگر به عنوان شغل انتخاب کردی ، رهایش کن و اگر عشق توست ، مبارکت باد)

اما هر نگاهی به آن داشته باشیم ، تمام اهل علم و معرفت به وظایف می باشد و قدم بعد عمل به وظایف را باید سر لوحه کار قرار داد.

در این کتاب تلاش بر این است تا وظایف حرفه ای معلمان ذکر شود باشد که تمام معلمان گرامی کشور عزیزمان از آن بهره ببرند.

روح پدرم شاد که می گفت به استاد ، فرزند مرا عشق بیاموز دگر هیچ

تقدیم به روح پدر بزرگوارم